

РЎЗНОМА
1930 ЙИЛ
12 МАЙДАН
ЧИКА
БОШЛАГАН

Ўзбекистон Жумхурияти ИИВ ҲАЙЪАТИ НАШРИ

№ 145 (2409)

1991 ЙИЛ 3 ДЕКАБРЬ

СЕШАНБА

БАҲОСИ 10 ТИИН

МУНОСАБАТ

КИЙИМДА ҲАМ ГАП КҮП

Кишилгимиз оқсоқоли талбачан одам эди. Ҳашар пайтлари, энг аввало, ҳашарчиларнинг уст-бошига разм солар, баъзиларини мақтаб, баъзиларини қаттиқ койир эди.

«Хов, фалончи, намунча шалвираган чопон кийиб олдинг?»

«Сен нега белбогсиз турисан, ишёқмас?»

«Баракалло, йигитнинг гули, енгларни ана шундай шиммарни керак». Оқсоқолнинг уч-қуригиз жаворларни, очиқ гап, күп ёш-яланглар қатори менга ҳам ёқмади. «Бирорларнинг кийимига ёпишгандан не фойда бунга?» — дей йўлардим гижиниб.

Мана, орадан анча вақт ўтиб, оқсоқолнинг ўша тергашлари бежиз эмас эканлигини англаб етдим. Қиласётган юмушининг унуми, сифати иш кийимнинг ҳам боғлиқ экан. Бу ғалати қонуният ҳар қандай касбдаги, ҳар қандай вазифадаги одамларга тегишли. Жумладан, ҳуқуқ-тартибот ҳимоячилари саналмиш милиция ходимларига ҳам.

Дарвоҷе, сиз милиция фурмасидаги югуриб бораётган кишини кўрганимисиз? Албатта, кўзингиз тушган. Улар бошларидаги фуражкаларини қўлларига олиб, маҳкамам ушлаб чопициллашади. Йўқса, каллада аранг турган фуражкаси бир йўралашдаёт өрга учуб тушади ўзидан олдин ғилдираб жўнайди. Демак, кўриниб турибдик, милиционер тезкорлик талаф қиласидаги муҳим топшириқ бажараётганда фуражкаси ортиқча юк бўлиб, унинг қўлларини ва хаёлни банд қилиб турди. Мабода, шариллаб ёмғир қўйиб юборса-чи? Милиционер, беихтиёр ўз кийимларини қутқариши ташвишига тушади. Ахир, бу савил бир ивиб берса, уни қуритиш ва дазмоллаш ўлимдан қаттиқ.

Ботинка-чи, ботинка?! Асл насли тош деса тошга, қайиш деса қайишга ўхшамас бу оёқ кийим ҳам милиционернинг шўри. Қўпол ва беўхшов ишланганни майлику-я, иссигу совуқни баб-баравар ўзига тортиши дард устига чипқондир.

Яна бир энг ёмон томони шундаки, милиция ходими хоҳ шимол музликларида, хоҳ жанубнинг қайноқ қумликларида хизмат қилаётган бўлмасин, барибир, у ўша нобоб фўрмасини кийишга мажбур.

Асримизни мўдалар аспи, деб атасак, кўп ҳам ўтирик бўлмайди. Зоро, ойна жаҳон экранларида, журналларнинг саҳифаларидага кунаро турли-туман кийим-кечаклар эҳтирос билан намоиниши этилмоқда. Афуски, калта иштонлар, юпқа кўйлакларнинг минг бир хили бетиним бичиб-тиқилаётган бугунги кунда ҳуқуқ-тартибот ходимларининг эҳтиёжлари бир чеккада қолаёттар. Ахир, энг ихчам, энг кўркакм кийимлар биринчи навбатда улар учун тайёрланмоги керак-ку? Уст-боши ивиб, оёқлари яхлаб, дунё кўзига тор кўришган милиционер иссиқ гўша илинжидада дуч келган ёққа ўзини урса, жиноятчиликнинг кучасида ҳар куни байрам-ку?

Кези келганда шу нарсани таъкидлаш керакки, биз энди аллақандай Советлар империясининг мустамлака ўлкасида эмас, балки мустақил Ўзбекистон давлатида яшай бошладик. Демак, шундай улкан давлатнинг ҳуқуқ-тартибот ходимлари ўз фўрмасига, ўз кийимига эга бўлмаслиги уят. Миллӣ анъаналяримиздан, табиии шароитимиздан келиб чиқкан ҳолда ички ишлар ходимларига янги хизмат кийимини тикиш ўйлаб кўрилса, фойдадан холи бўлмасди.

Луқмон БУРИЕВ.

Йўл-улов ҳодисаларининг рўй бериши бош сабабларидан бири маст ҳолда уловни бошқариш бўлса, иккинчи тезликни меъридан оширишди.

— Гарчи йўлларда тегишли белгилар кўйилган бўлсада, айрим «учар»лар бунга риоя қилимайдилар. Тўхтатиб сабабини сўрасангиз деярли жавоблари бир хил: «Жуда ҳам шошиби туркман», «...кеч қолдим, өвқим зик». Афуски бу билан ўзларни ҳам, ўзгаларни ҳам хавф остида кўяётгани ҳақида ўйлаб кўришмайди.— деди Урганч шаҳар ДАН инспектори милиция кинич сержанти У. Йўлдошев.

Суратда: У. Йўлдошев улов тезлигини ўйчамоқда.
Сурат муаллифи С. БОБОЕВ.

УЯТ ЙИГИТЛАР

Менинг Тошкентдаги ҳарбий қисмларнинг бирида хизмат қилаётганинг кўп бўлгани ўй. Утган ойда «Жанубий» вокзалда навбатчилар қилинганига тўғри келди. Яшаша ҳам. Соат куидиз 11 лар атрофида 4 нафар йигит карта ўйинида бир йўловчининг 430 сўм пулинни найраинг билан ютиб олиниди. Ютқазган киши пулинни талаб қила бошлади. Аммо йигитларнинг дўй-пўнисалари таъсирида тезда жимбиқ қолди. Мен ва ёнимдаги иккى солдат, гарчи бу ўйининг гирромлигини билсақда, ёч нарса қила олмадик. Негаки биз ҳарбий кийимда эдик.

Яқинда бир дўстимиз автобусда кетаётганида чўнтағига бирорнинг қўл тиққанини сезиб қолибди. Уни маҳкамам ушлаб настга олиб тушса, кисавурнинг шериклари йигилишиб, роса дўстимизни дўппослашибди. Бироқ ён-атрофдаги бирон мард уларни ажратмабди.

Мен шу ўринда йигитларни милиция «тасанинолар» айтгим келади. Ахир, бизларнинг қўрқоқлигимиз туфайли ана шундай қаллоблар кўпайиб кетмаянгиман! Биз — табнат куч ва ақл берган йигитлар уларга муносиб жавобини бермасак, қизлар, қарнилар бу ишин зиммаларига одишсизми? Уят эмасми, ахир!

А. ТУХЛИЕВ.

АКС-САДО

БИР КАМИ ШУ ЭДИМИ?

«Постда» рўзномасининг 1991 йил 26 ноябрь сонида журналист Файратжон Болтабоевнинг «Муносабат» рукни остида босилган «Наманган кимнинг шаҳри?» номли мақолосини ўқиб, мен ҳам бу масалада ўз муносабатимни билдиргим келди.

Тўғри, мен Салоҳ Қориевнинг «Ҳачонгача Алини Вали деймиз?» деб номланган мақолосини ўқиган эмасдан. Лекин қўлимга қалам олишга мақолада айтиб ўтилган давилларнинг ўзи етари бўлди. Муаллиф таъкидлаганидек, маҳаллийчилик — энг ёмон илат. Чунончи, юртимизни мазлумликка юз тутишининг бош сабаби ҳам маҳаллийчилик бўлган. Зоро, бундан 130 йил муқаддам Чимкентда Кўқон хони кўшинлари рус босқинчи аскарларига қарши курашётган бир маҳалда, нима учун Бухоро амирлиги Кўқон хонлигига юриш қилган? Маҳаллийчиликдан. Бу ҳақда чўкурроқ маълумотга эга бўлиш учун эса профессор Ҳамид Зиёевнинг «Шарқ юлдузи» ойномаси ва «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» рўзномасидаги чиқишилари билан танишиш зарур.

Бугун Салоҳ Қориев ўшандай даъволар билан чиқса, эртага Тошкентдан яна кимдир чиқиб, Алишер Навоийнинг оёғи бу ерларга етган эмас, нима учун пойтахтдаги миллӣ боғни у кишининг ноғи билан атаб, каттакон ҳайкални ўрнатдик, дейишдан ҳам тап тортмайди. Бу каби маҳаллийчиликка берилнишдан кимга фойда! Бундай фиску фасоддан Республикаининг мустақиллигини кўра олмаётганлар фойдаланмайдилар? Биз маҳаллийчиликка берилсан, мустақиллик ўз-зидан емирилади. Она юртимизга эндиғина ўзимиз эга бўлай деганди, ички бузилишга йўл кўйиб бўлмайди. Акс ҳолда келаёткак авлод бизни асло кечирмайди.

М. РАМЗИДДИНОВ.

ИЛДИЗИ ҚАЕРДА?

Саноат маҳсулотларининг айрим турлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари ҳозирги кунда қатъий тартибда патта (талон) билан хўжаликларга тарқатилияни.

Аммо айрим жойларда «қатъий тартиб» бирмунча бошқача тарзда ўрнатилган, шекилли. Йўқса ДАН ходимлари томонидан тўхтатилган автоулов ҳайдовчилари қоп-қоп ун, гуруч, шакар, қутиларда макарон ва яна кўплаб камёб молларни қаёқдан олишнан ва қаёқка олиб кетишипти!

Масалан, шу йилнинг 17 ноябрь куни Чилонзор тумани ИИБ ДАН ходимлари милиция лейтенанти И. Исмоилов ва милиция сержантини А. Азимовлар ҳайдовчи А. Убайдуллаевнинг машинасида ёч қан-

дай ҳужжатсиз олиб кетиляётган 228 килограмм гўшт маҳсулоти борлигини аниқлашибди.

19 ноябрь куни Сирғали туманида тўхтатилган «ВАЗ-2106» белгили Р 9645 ТН рақамили автомашина юхонасида (ҳайдовчиси Р. Ҳуснитдинов) 8 дона гилам бор экан. Гиламлар учун ҳужжат тузилмаган.

21 ноябрда Чилонзор туманида А. Кимнинг машинасидан 300 килограмм чет эл макарони топиб олиниди.

Булар фақат ДАН ходимлари аниқлаётгандар. Назардан четда қолиб, кўлга тушмай кетаётгандар қанча? Хўш, уларга ким шунча маҳсулотни кўшикъуллаб тутқазяпти? Дўйончида, деб осон қутилиш мумкин. Аммо аҳоли жон бошига ҳисоблаб рўйхат билан берилади қетиляётган ортиқча.

тириб, бу тарзда сотиб бўлмаса керак? Демак, шу маҳсулотлар чиқаётган дўконларга рўйхатдан ташқари ортиқча маҳсулотлар келади, бу «тескари» сотишнинг имконини яратади.

ДАН ходимлари баҳоли курдат ўз имкониятлари даражасида, бундай қинғир ишларнинг олдини олишга ҳаракат қилмоқдалар. Бироқ бу билан иллатнинг илдизини куртишиб бўлмайди. Бу ерда «қўлга тушган айбор» бўлиб қола-веради, холос. Ишнинг ижро-чилини жавобгарликка тортилади. Ташкилотчилар эса ялло қилиб юришади.

Бу каби ғайриқонуний ишларга барҳам бериш ҳақида тегишли мутасадди ташкилотлар чукурроқ ўйлаб кўрсалар бўларди.

Рамзиддин МУҲИДДИНОВ.

НАЙРАНГИ ЎТМАДИ

1968 йилда туғилган Вақилий Петровский илгари ҳам қамалиб чиқсан. Бироқ умринг тўрт йилини елга сурғоннагина сира ўқинмади. Аксинча, ёнига тенгкүри Александр Виноградовни олиб, босқинчилик қила бошлади. Лекин фаолиятини узоқ давом эттира олмади. Милиция ходимларига отнинг қашқасидай маълум бўлган Василий тез орада кўлга тушди. Аммо тажрибали эмасми, айнина Александрга ағдаригча тоза ҳаракат қилди. Бироқ найранги ўтмади.

Иши пойтахтдаги Акмал Икромов тумани халиқ судига юборилди. Суд ҳар иккиси олти йилга озодликдан маҳрум этди. Жиноятчиларнинг мол-муллалари мусодада қилинди.

Таланган буюмлар эгалирига қайтарилди.

М. ИСРОИЛОВА.

ФАХРИЙЛАРИМИЗ ҲАҚИДА ҲИҚОЯЛАР

— Паспорт текширишида гап кўп, — дейдя сұхбатимиз давомида истефодаги милиция қапитани Шодмонбек ака Иброҳимов. — Мен участка вакили сифатида ҳудуддаги хонадонлардан камиди 15-20 тасида бўлмаган куним уйқум келмасди. 1974 йилнинг эрта баҳори. Сой кўчасидаги хонадонлардан бирига кириб, уй эгасига мақсадимни тушунтади. Диққат билан унинг паспортига разм солдим. Расм, ёзув, рўйхатдан ўтиш белгилари жойида. У эса ўзини жуда эркин тутарди.

— Ишлаш жойингиз қарда? — дабдурустдан сўраим ундан.

— Андикон машинасозлик заводида рассомман.

— Э, роса бизбоп экансиз. Шаҳар ички ишлар бўлимида рассом қиласидаги ишлар анча тўпланиб қолган. Сизни биронта штатга ўтиказиб қўйсанда, бизнинж хожатимизни чиқарсангиз. Хоҳланг бўлима, хоҳланг уйингизга олиб келиб қилинг.

Пешонаси билинг-тиришишидан таклифим уни анча ўйлантириб қўйганини сездим. Йўқ, иккита ниб бўлсада, розилик берди. Иккимиз келишган куни эрталаб соат 10 лар чамасида у бўлимга келди.

Эски қадрдонлардай кўришаётib, қўлига қандай қилиб кишин солиб қўйганини сезмай қолди. Кейин типирчилай бошлади.

— Менинг ҳеч қандай айбим йўқ. Бу қилмишинг учун жавоб берасан, — деб дўқ уриб кетди бир пайт.

Паспортини вараглаётib суратидан уни Бутуннитти фок қидиривидаги Федоровскийга жуда-жуда ўхшатиб юборгандим. Унинг ўта эҳтиёткорлигини, туллаклиги ни пайқаганим учун «ишга» чақиргандим. Худога айтганим бор экан, ўша гумоним ўринли чиқди. У аслида қалбаки пуллар «ихтироиси» сифатида маълум ва машҳур экан. Топқирлигим 30 сўм пул ва ташаккурнома келтирди.

Ҳар бир ишда зийрак, қаққон, уддабурон Шодмонбек ака Иброҳимовнинг хизмат вақтида бундай воқеалар кўплаб учраб турган. У ана шу касб маҳақатларини 1949 йилдан 1978 йилга қадар тортиб келди.

У 1925 йили Андикон туманидаги «Трактор» жамоа хўжалиги ҳудудида туғилган. 1942 йили отаси оламдан кўз юмди. Уч нафар акаси фронта кетди. Рўзгорни тебратиш унинг зиммасига тушди. 1944 йили эса акалари ортидан армияга жўнади. Вена, Будапешт шаҳарларини фашистлардан озод қилишда кўрсатган жасорати учун «Қизил Юлдуз» ордени ва қатор жанговар медаллар билан тақдирланди. Она юртига эса 1948 йилда қайтиш насиб этди.

ОРЗУСИГА ЭРИШОЛМАДИ

Пойтахтлик фуқаро Дмитрий Осипов шу йилнинг 2 июня куни Пскент туманидаги Ленин номли жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган автомобиль ва эҳтиёт қисмлар билан савдо қилинадиган бозорда чайковчилик қилаётганида милиция хо-

димлари томонидан ушланди. 1965 йилда тугилган бу ишбилармон давлат нархиминг сўмлик камёб эҳтиёт қисмларни 3-4 баробар ортиқча нархда пуллаш учун бу ерга ташриф буюрган эди.

Мўмай пул топишнинг

билан унга 200 сўм пул мукофоти берилди.

Ийлар давомида у ҳамкаслари билан кўз кўриб, қулоқ эшитмаган жиноятларга ҳам дуч келди. Фақат жангу жадалларда тобланган иродаси туфайлигина хизмат бурчини адо этишдан оғринмади. 1978 йилнинг март ойи. Свобода шоҳқўчасида жойлашган аёллар консультацияси биноси олдиаги ҳожатхонага чаҳалоқ ташлаб кетилгани ҳақида хабар олинди. Зудлик билан воқеа юз берган жойга милиция ходимларидан Шодмонбек Иброҳимов, Мўйдинжон Отабоев, Шоқиржон Максимовлар етиб келинди. Ҳожатхона ичидаги йиглаб ётган гўдакни катта қийинчиликлар билан кўтариб олишди. У гўдаклар уйига жўнатилди. Кейин эса вақтни қўлдан бой бермай разолат ботқогига ботган «она»ни қидиришга киришилар. Уч ой ўтди. Ба ниҳоят Одина исмли аёл қўлга олинди. Боласини ўлдириш мақсадида шундай қабиҳ жиноятга қўл ургани ўз исботини топиб, у жиноий жавобгарлики тортиди.

Шодмонбек ака иш юзидан қандай ютуққа эришган бўлса, буни кўпчилик меҳнати билан боғлаб галирди. Завод, фабрика, маҳалла қўмиталари, тураржой бошқармалари қошидаги ҳалқ дружиначилари, жа-

моатчи участка вакиллари кўмаги ўзига асқотганини ҳозир ҳам тилидан қўймайди.

У кишининг диққатга сазовор яна бир фазилати шундаки, ёш милиция ходимларидан билганларини сира аямасди.

Шунинг учун уни 1978 йили катта ҳурмат-эҳтиром билан қарилк гаштни суриппа кузатишиди. Аммо тиб-тибничимас Шодмонбек ака ҳозиргача тиним билмайди. Тўққизариқ маҳалласи қошидаги ўртоқлик судининг раиси сифатида ҳуқуқтартиботни мустаҳкамлаш ишига ҳамон ҳиссасини қўшиб келмоқда.

У киши оилавий баҳт топган инсонлардан. Турмуш ўртоги Рўзихон опа Иброҳимова билан 7 нафар фарзандни вояга етказишиди. Улардан бири Козимжон ҳозир ота касбини давом этирмоқда.

Юртда ҳурмат, оилада иззат топишдан буюк тухфа бормикан? Шодмонбек аканни тақдир бу билан сийлаган. Ҳоримант, Шодмон месли!

**Маъмуржон БОЛТАБОЕВ,
Сироқиддин ҲАЙДАРОВ,**
«Постда»нинг жамоатчи мухбирлари.

Суратда: Ш. Иброҳимов.
Сурат 1975 йили олинган.

осон йўлини танлаган Дмитрий Осипов иши юзасидан туман ички ишлар бўлими БХСС бўлинмаси бошлиги милиция майори Турсунбой Ҳожиев ва оператив вакил милиция катта лейтенанти Довуд Бердиқуловлар ҳужжатларни расмийлаштиришиди.

Ҳабиб ШУКУР.

ЎЗГАЛАР ҚАЙҒУСИДА

ИИБ ДАНБга бошчилик қилимоқда. Биринчи кундан оноқ асосий эътиборини кадрларга қаратди. Маҳаллий радио ва рўзномада қатор чиқишилар уюштириди. Мехнат жамоалари ўртасида йўл ҳаракати қоидаларига оид сұхбатлар ташкил этди. Жамоатчи автоназоратчilar тайёр гарларига диққатни ошириди. Айниқса, мотоцикл ҳайдовчиларига эътибор берди. Чунки уларнинг

қўпчилигига ҳайдовчиллик гувоҳномаси йўқ, айримлари уловни давлат рақамисиз ҳам бошқаришаверарди.

Тезлик ишқибозлари ҳам ана шулар эдилар. Шунинг учунни ўтган йилги якун А. Тошўлмасов бошқараётган бўлинма энг яхши кўрсаткичларга эришганини кўрсатди.

**М. КИМСАНБОЕВ,
милиция майори.**

ЙЎЛДАГИ «БЕКОРЧИЛАР»

Мен одамлар орасида кўп бўламан. Шу боис милиция шаънига айтилган яхши ёмон гапларни эшитиб қолман. Яқинда ўзим шоҳид бўлган воқеа ҳақида гапирмоқчиман.

Марказий йўлдан қатновчи автобусда кетаётгандим. Иўловчилардан бири постда турган ДАН ходимини шерингига кўрсатиб деди:

— Бу милиционерларнинг қиладиган ишлари йўқми? Йўлда қаққайиб туриб нишафода келтиришаркин? Фақат ҳайдовчиларнинг юрагига тулғула согланин солган.

— Гапингга қўшиламан, — маъқуллари шериги. — Мана бизнинг участковой уйимизга келиб, қачон ишига жойлашасан, деб ҳол-жонимга қўймайди. Мен билан иши бор? Ундан бир бурда иши сўрамаётган бўлсам. Қачон ҳоҳласам, ўшанда кираманда. Ҳизматдан бўшаганимга бор-йўғи олти ой бўлди. Озгина ўйнаб олишимга ҳам қўймайди.

Ха, бу йигитлар биргина Урганч шаҳар ИИБ ДАН ходимларининг шу йилнинг 9 ойи мобайнинда 494 нафар мааст ҳолда улов бошқариб бораётган ҳайдовчиларни тўхтатиб, юз берини бўлган кўнгилсиз.

ликларнинг олдини олганларини қаёқдан ҳам билишсин? Уларнинг 216 нафарида ҳайдовчиларнинг гувоҳномаси йўқлигини-чи?

Шу йилнинг 6 сентябрь куни вилоят соглиги сақлаш муассасасига қарашли «М-2141» белгили 18-87 ХЗА рақамли улов ҳайдовчил О. Кенжаев фуқаро Б. Екубовни уриб юориб, жуфтакни ростлаган. Б. Екубов шу жойда ёқ ҳаётдан кўз юмган. «Йўлда қаққайиб турганлар» зудлик билан ҳаракат қилиб қочоқни топганларни ҳақида билишарикан? Бунинг учун қанча машақат чекканларини-чи?

Шу кунгача 156 та йўл-улов ҳодисаси содир бўлган. 13 киши ҳаётдан кўз юмби, 171 киши турли тан жароҳати олган.

Имоним комилки агар йўлда «қаққайиб турганлар» бўлмаганингларида эди, бу рақамлар янада кўнгайларди. Яхшиямки йўлларда улар бор.

Саъдулла БОБОЕВ.

Суратда: йўл-улов ҳодисалари натижасида фалокатга учраган уловлар; ДАН ходимлари иши устида.

Суратларни муаллиф олган.

БҮНСА ЕДНАН МАШИНА

1990 йилнинг 31 августидан 1 сентябринга ўтар кечаси, соат 4 лар эди. Тошкент шаҳар ИИБ пост-патрул хизмати милиционерлари Шуҳрат Мирусмонов ҳамда Мирҳамид Қўймуродовлар хизмат вазифаларини ўташаётганди. Тошкент ҳалқа йўлида, аниқроғи «Ўзғариши» маҳалласи рӯпарасидан чироқларини ёқиб олиб, шиддат билан келаётган машинани тўхташиди.

Машинада ҳайдовчидан ташқари яна икки нафар ўйловчи бўлиб, улар mast эдилар.

— Буларни Сирғалидан Чилонзорга олиб кетяпман. — деди ҳайдовчи.

Милиционерлар салонни текшириб кўришиди ва ўриндиқ остидан «Макаров» тўппончасига ўхшаш ўйинчоқ қурол топиб олишиди. Ҳайдовчи эса бепарво кўл силтади.

— Бу менини, жиянимга совфа қилмоқчиман.

— Ундан бўлса, машина юхонасини кўрсатсангиз.

— Оворагарчиликнинг нима кераги бор, у ер бўмбўш-ку...

— Ҳечқиси йўқ, қани очинг!

— Нима ҳам дердик, марҳамат...

Юхона ҳайдовчи айтганидек бўм-бўш эмас экан. Учта сувқоздан тайёрланган пакет топишиди. Бу пакетда аёллар косметикаси ва турли буюмлар, атилар, худди шунингдек, анчагина пишлоқ бор экан.

— Ҳа, унчалик камбагал эмас экансиз, — дейишиди милиционерлар.

— Россиядаги холамдан почта орқали совфа-салом олганман, энди буларни қариндош-уругларга тарқачтишим керак.

— Эътиrozимиз йўқ. Аммо битта шарти бор. Ҳозир биз билан шаҳар ички ишлар бошқармасига борасизлар!..

Одамзотнинг одати шунаقا: кундалик юмушлари тамом бўлдими, уйига — бола-чаалари даврасига шопшилади. Кун бўйи турли туман машиналар шовқинию ўйловчилар гала-говури билан тўлган кўчалар тунда осудалик оғушида бўлади.

Ана шу сукунат кимлар гадир (албатта, нияти қора шахсларга) қўл келиши турган гап. Эҳтимол ўша пайтда Ш. Мирусмонов ҳамда М. Қўймуродовлар ана шу сукунатдан фойдаланиб, қабиҳ ниятларини амалга ошириб қайтаётган жиноятчиларни қўлга олганликларини сезишмагандир. Ҳаммаси кейин аниқ бўлди.

Меҳнат таътили пайтида Валентина (жабрланувчи нимини ўзгартириб берипмиз) Сочида бўлди. Роза икки ҳафта маза қилиб дам олди. Чарчоқларини унуди. Кушдек енгил тортиди. Кейин самолётга чинта олди туғилиб ўсган шаҳри — Тошкента парвоз қилиди.

Бу гапни эшишиб, Валентинанинг аъзойи бадани жунжикиб кетди. Нари борса ярим соатда уйда бўламан, деб ўйлаган эди. Бу ёғи ғалати бўлди-ку? Бу иккви ичиб олган, ҳайдовчи ҳам миқ этмай уларнинг айтганини қиляпти. Ҳа, майли, машинага Сирғали нима деган гап.

Чирчиқ дарёсига боргандада машина таққа тўхтади.

— Бўлди, бошқа ҳеч қараги бормайман! — деди Алексей.

Шундан кейин кутилмаган (Валентина учун) воқеалар рўй берди. Виталийнинг қўлида тўппонча пайдо бўлди.

— Қани, кассада борини чиқар-чи! — деди ҳайдовчига. Кейин эса уни пастга тушириб, нарироққа бошлади. Кўздан узоқлашиди.

Валентина аждаҳо қаршиидаги қўзичоқдек қалтқалт титрар. Константин

Ниҳоят самолёт Тошкент қўналғасига қўнаётганинги эълон қилишиди. Валентина иллюминатордан ташқарига қаради. Ўзига қадрдан бўлиб қолган гўша гўёки ложувард юлдузлар билан тўла самога ўхшарди. Юраги ҳапкириб кетди. Ватан согинчи олис ўлкага сафар қилиб қайтаётганда билнаркан.

У самолётдан тушдию ўзини одамлар орасига урди. Тезроқ бирорта машина ушлаб, уйига етиб олиши керак.

Шунда уни кимдир чақиргандай бўлди. Бурилиб қараса, хушрўйгина йигит экан.

— Яхши қиз, шошилаётган кўринасиз, машинам сизга мунтазир, — деди у четроқда турган «Москвич-412» белгили уловга ишора қилиб. — Қаерга олиб бориб қўйай?

Фазогирлар шоҳқучасига, — деди Валентина чироғли кўзларини пирпинтиб. Кейин одат бўйича сўради. — Иўл ҳақи қанча бўлади?

— Э, от билан туха бўларми, келишамизда.

— Ундан бўлса, юхонасини очинг, нарсаларимни жойлаб қўйай.

— Марҳамат!

Д 08-99 ТН рақамли машина Валентина орқа ўриндиқдан жой олгач, шиддат билан йўлга тушди. Аммо қўналга ҳудудидан чиқавриша яна икки йигит қўл кўтариб қолди.

— Иўл-йўлакай бўлса олиб кетайлик, — деди Алексей (маълум сабабларга кўра ҳайдовчи ва воқеанинг бошқа иштирокчилари исмини ҳам ўзгартириши мизга тўғри келди) ва тормозни босди. Машина гийқиллаб тўхташи билан йигитлар чопиб келишиди. Салом-аликсиз, таклифсиз ўзларини ичкарига уришиди.

— Биз Фазогирлар шоҳқучасига кетяпмиз, сизлар қаёққа, йигитлар? — сўради Алексей.

— Бизни Сирғалига олиб бориб қўясан! — деди Виталий.

Константин эса шеригига қўшимча қилди.

— Яхшигина ҳақ тўлаймиз, бу ёғидан ташвиш қилима!

ҳам чекланмай айтишга тил, ёзишга сўз уяладиган ҳатти-ҳаракатлар содир этди.

Навбат Константина келди. У ҳам ўртоғининг қўлидаги тўппончани олиб, «висол лаззати»дан баҳраманд бўла бошлади. У ҳам Виталий каби аёлни жисмонан ҳақоратлади.

Ниҳоят, Алексейни «олиб келишиди».

— Машинангга кир, энди сен у билан жинсий алоқа қиласан! — дейишиди унга.

Алексей ҳам орқа ўриндида аёл билан қўшилди. Сўнгра яна ўзлари...

Орадан анча вақт ўтгач, аёлга кийиниб олишини буюришиди.

«Шундан кейин улар менга сумкамни узатишди. Юхонадаги нарсаларимни олишга руҳсат беришмади. «Уни нима қиламиз, ўлдиримизни ёки дарёга чўқтириб юборамизми?» — деб гаплашиди ўзаро. Бунин эшишиб, нафасим ичимга тушиб кетди.

Ҳайтовур, ундай қилишмади. Мени ёлғиз қолдириб, ўзлари жўнаб кетишиди. Ўшанда уларнинг қўлма-қўл бўлаётган куроллари ростакам эмас, ўйинчоқ эканлигини мутлақо сезмабман...»

Жабрланувчининг кўргазмасидан.

Шаҳарнинг энг чекка қисмиди — дарё бўйида қолган, бир гуруҳ палилар

эса унга еб юборгудек сукланниб боқарди.

Ниҳоят, Виталийнинг бир ўзи қайтиб келди.

— Ҳайдовчи билан ҳисобкитоб қилдим, — деб пикиллаб кулди.

Бу гапни эшишиб, шериги ҳайдовчи қолган томонга кетди. У эса қўлидаги тўппончани қизга тўғрилади.

— Қани, гўзал қиз, тақинчоқларингни чиқар-чи!

Бундай пайтда Валентина аёл-ку, ҳар қандай эркак киши бўлганда ҳам иложисиз қоларди. Биринчидан, у гирт маст, иккичидан, қўлида қурол. Тепкисини босса бўлди — тамом-вассалом.

Титраб-қақшаб тақинчоқларини ечиб берди.

— Энди, азизим, кийимларингни еч, бир қўнгилкүшлик қиламиз.

— Менга раҳмингиз келсин.

— Кўз ёшига алданадиган вақтларим ўтиб кетган, тезроқ бўл, йўқса!..

Илож қанча, ечинди.

Виталий эса худди онадан янги түғилгандек япяланоч бўлган аёлга бир неча сония термулиб қолди. Кейин эса... шаҳоний ҳирсини қондирди. Бу билан

томонидан хўрланган, номуси тоғтилиб, расвои жаҳон бўлган Валентинанинг аҳволи не кечди, деб сўрарсиз. Хайрият, яхши одамлар ҳам бор экан.

«Уша куни соат 05 дан 30 дақиқа ўтганда 12-автолорхона рўпарасида мен бошқарни келаётган такси автомашинасини бир қиз тўхтатди. «Мени Марказий кўпмолли дўконгача олиб бориб қўйсангиз, пулни уйдан олиб бераман, ҳозир ёнимда ҳеч вақо йўқ...» — деб илтимос қилди. Иўл-йўлакай Валентина бошига тушган мусибатни айтиб берди...»

Гувоҳ М. Иноғомов кўргазмасидан.

СҮНГИ СУЗ. Тошкент қўналғасидан йўловчиларни алдаб овлоқро жойга олиб бориш ва кейин қароқчиларча ҳужум қилишини келишиб олган уч нафар ваҳший режани бекам-кўст амалга ошириди. Аввал Валентинанинг зўрлаб номусига тегишиди, кейин 1 минг 273 сўм 60 тийинлик буюмларини ўмишиди.

Агар пост-патрул хизмати милиционерлари озгина ҳафасаласизлик қилишганда, улар бутунлай қочиб кетган, кейин қўлга тушриш, жиноятни очиш амри-маҳол бўларди.

Ислом ХУДОЕР.

СИР ОЧИЛДИ

Кейнинг йилларда каталек хонадонларда сиқи-либ яшаштани тошкентликларга вилоятнинг шаҳарга туташ туманларидан дала ҳовлилари ажратилилти. Ана шундай бахтга сазовор бўлган фуқаролар қувончдан бошлари кўкка етиб, ўзларига берилган майдонларда турар-жойлар барпо этишмоқда. Бир-иккита хонани амал-тақал тиклашганлардан сўнг энг кераклийи үй-ажомларининг бир қисмини олиб бориб қўйишади. Карабисизки, хоҳлаган пайтларида тиабат ҳордиди чиқараш имконияти муҳайёй.

Калинин туманида ҳам ана шундай далаҳовлилар анчагина. Лекин улар эгаларига, қолаверса иччи ишлар бўлими ходимларига анчагина ташвиш ҳам келтира бошлади. Ўғирлик кўпайгандай-кулайди. 1990 йил 24 август куни фуқаро Каримов милиция ходимларидан нажот сўраб келди. Айтишicha, номаълум шахслар Гагаринномли давлат хўжалиги ҳудудидаги дала ҳовлисидан «Юность» телевизорини, «Украина» стабилизаторини ва «ВЭФ» белгили радиоласини ўмарид кетишиган.

1991 йил 27 февраль куни эса ўша шахслар фуқаро Кутепованинг чуб тушириши. «Рубин» телевизори ва икки дона чойшаб ғойиб бўлди.

29 марта куни фуқаро Никонорованинг 250 сўмлик чинни идишларини, анчагина газламаларини — жами 1 минг 670 сўмлик буюмларини қўлтиқлаб, жўнаб қолишиган.

Худди шунингдек, номаълум кишилар 5 апрель куни фуқаро Калачованинг, 23 май куни Зокированинг, 12 август куни Зокированинг, 19 август куни Мирзаеванинг, 7 октябр куни Раҳимованинг далаҳовлиларини шин-шийдам қилиб кетишиди.

Бу ерда баъзи рўзнома-севарлар жинонӣ гуруҳ салкам иккиси йил давомида билганини қилиб юришини милициянинг ўқувсизлиги билан боғлашлар мумкин. Лекин аслида бундай эмас.

Ўзингиз ўйлаб кўринг, як-кам-дуккем жойлашган далаҳовлиларининг эгалари ўз қўшиларини яхши билишмайди. Бу эса ўғрилар учун мислсиз рағбатдир. Қолаверса, фуқаролар асосан шаҳар ҳудудида истиқомат қилишлари учун фалокат қачон содир бўлганлигини аниқ билинмайди, шунингдек, аксарият ҳолларда милицияга кечикиб хабар беришади. Кўпинча излар сониб қолган бўлади.

Шундай бўлсада, туман ИИБ ходимлари Султонмурод Абдуллаев, Аваз Эгамбердиев, Рустам Амнижонов, Жўлдасбек Шакарбеков,

Ушбуни «Муштум» ёки «Халқ сүзи»га ҳам ёзиши мумкин эди. Бироқ айнан «Постда» рўзномасига ёзимининг сабаби бор. Бу нашр «Қонунчилик ва ҳуқуқтарни тартибот учун» шиори доирасида иш кўришни ўз зими масига олган. Мен бу шиорни эслатиб, кимгайдир писанда қўлмоқчи эмасман. Ҳар бир нашрнинг ўз йўналиши мавжуд эканини таъкидламоқчим, холос.

Дунёда кийимсиз одам бор, аммо дардсиз, ташвишиз одам йўқ.

Майли, жимжимадор гапларни бирор мажлис ё расмий йигин учун сақлаб қўйилгич, мақсадга ўтайлик. Қаршимда 27 ёшли йигит. Унинг арзига қулоқ солмасликнинг сира иложи йўқ. Чунки қанчалар аччиқ бўлмасин, у айни ҳақиқатни гапиради. Қўйида битилган жумлалар шикоятчина куйиб-ёниб айтган сўзларидир. Мен фақат «эгакесими»ни бироз келиштириб, рўзномабопластириб қоғозга туширдим, холос.

— «Қадимда аждодларимиз Ватан сўзини икки хил нисбатда кўллашган экан: кенг маънода туғилиб ўсан юрт Ватан дейилса, қиёсий маънода эса уй-бошпана ҳам Ватан деб юритилган, — дей бошлади гапини шикоятчи. — Менинг аждодларим наинки етти, балки етмиш наслим Узбекистон деб аталаётган табаррук заминда умргузаронлик қилгандар. Бу юрт бизнинг Ватан. Тириклида — Ватан, ўлсак хилхонамиз шу туробда бўлган. Ота авлодим курра заминнинг сайқали Самарқанди латифда, ислом динининг қуввати Бухорои шарифда Ватан қурганлар. Азалдан ҳунармандчилни ўласи деб Фирдавсию Низомийдек алломалар мадҳ этган, «Бурхони қотеъ...», «Ғиёс ул-луғат» каби табаррук битникларда алоҳида таърифланган, соҳибкорон Амир Темур назари тушган кўхна Шош (ҳозирги Тошкент) она авлодимнинг кинидик қони томган Ватандир. Отамдан бўлак барча, оила аъзолари миз (жами 11 жон) Тошкентда туғилиб ўстганимиз. Онамиз ва қўни-қўшияларнинг айтишларича, Юнусобод даҳасидаги «Болтамозор» деган жойда боғимиз бўлган экан. Марҳума бувимиз Тошкент туманинда Карл Маркс номли жамоа ҳўжалигига меҳнатни килиб, 30-50-йиллардаги ҳалол меҳнатлари учун жамоа ҳўжалиги раҳбарияти томонидан кўп марта моддий рағбатлантирилган эканлар. Боргимиз биз — 60-йилларда дунёга келган авлодлар кўрмаганимиз. Шаҳар ҳовлисида эсмизни танидик. Бу ҳовлимиз «Шокир гузар» ўрамидаги «Манноп

табиб» маҳалласида эди. «Болтамозор»даги борлар текисланиб, кўп қаватли иморатлар курилди. Бордан ажралганимиз каммидики, 1975 йили ҳовлимиз ҳам ерпарчин бўлди. «Элга келган тўй экан» деб, ота-она, уч ўғиг «Гулобод» ўрамидаги тўрт қаватли уйларнинг биридан берилган тўрт хоналик хонадонга кўчдик.

Отам ҳозирги кунда 73 ёшига қадам қўйяптила. Умр бўйи жисмоний меҳнат — дурадгорчилик билан банд бўлдилар. Онам — бошлангич синф ўқитувчилиси. 35 йилдан бери бир жойда — Тошкентдаги сабик 14-, ҳозирги 146- ўрта мактабда ишламоқдалар. Ёшлари 66 да. Оиласда 12 жонмиз. Онам, мен, акам, рафиқам муаллимлик касби бўйича олий маълумот ол-

кат ўзбек тилида битилган, аммо жавобларнинг аксари рус тилида берилган. Шунинг ўзиён аризачиларга муносабат қандай эканлигини кўрсатиб туриди. Жавоблардан кўчирмалар қайси тида бўлса, таржимасиз берилмоқда!)

...Вы решением РИКа № 30-5-1 от 2.03.89 г. (ОЖК-2-89) принят на учёт льготной очереди учителей за № 84. В настоящее время очередь стала 66. Благоустроенной квартирой будете обеспечены в порядке льготной очереди.

Начальник квартирного отдела В. Арапов.

«Отдел учёта и распределения жилой площади Октябрьского района» сообщает, что Вы взяты на льготную очередь учителей за

Сўнгги 21.06.91 йил 747 курақамли жавобда эса «...навбатингиз — 46...» дейилади. 1.04.90 йилдан 21.06.91 йилгача — 14 ой мобайнида атиги 7 тага сурилган. Энг қизини, навбат сурилиши жумхурят Президентининг ўқитувчиларга қўшимча имтиёзлар ҳақидаги Фармонидан сўнг янада тезлашиш ўрнига, аксинча, сусайлан. Мен мана шу сусайшларни туман ижроқумидаги мутасаддилар асослаб беришларни жуда истардим. Бу ўринда битта менинг онам эмас, балки имтиёзга эга ўнлаб муаллимлар расмий идоралар эшигига илҳақ бўлиб, кимга арз қилишларни билмай юрибдилар.

Мен бир марта 1990 йили май ойида Октябрь тумани ижроқумига бордим. Навбат рақамини билиш истагида

сўзидан алам ва ғазаб тўкилаётган шикоятни ўқиб чиқдингиз. Мен ушбуда қайд этилганларни қоғозга тушибурб бўлгач, шикоятчи яшайдиган Тошкент шаҳар Октябрь тумани «Гулобод» мавзееси, 79-йй, 28-хонадонга бордим. Ахвол шикоятда айтилгандан ҳам оғироқ. Ҳа-да, бир оиласда тўрт нафар ўқитувчи рўйхатда, улар мактабга бориши, дарс ўтиши керак. Дарслар учун уйда режа ёзиш, ўқитувчиларни дафтарларни текшириш керак. Булар учун эса шароит зарур. Шароит эса деярий йўқ даражада.

«Буни қаранг, — дейишди хонадон келинлари, — жой йўқлигидан пастга (кўчага) чорпоя қилиб, биринкита сандик ва кўрпашакларимизни олиб тушиб қўйганмиз».

Ҳа, ҳозир бир парча мато фалон пул, буларнинг эса не-не машаққатлар билан эришган кўрпа-кўрпачалари очиқда, ёғин-сочин остида.

«Болам, — деб гап бошладилар ўттиз беш йиллик муаллима, хонадон бекаси Ҳамидахон ая Толипова. — Буларни ёзганингиздан кейин номимиз аризачига чиқиб қолмайдими?! Ахир, ўзбекчиликда бу яхши эмасда!»

Оҳ, онахон-а! Қани энди Сиздаги диёнат, ўзбекчилик Октябрь тумани ижроқумизни ўқитувчиларни ўнлаб ёзишга ҳожат қолмасиди?!

Хуласа ўринда туман ижроқумидаги мутасаддиларга икки оғиз сўзимиз бор:

«Хурматли мутасаддилар! Сизни ҳам шу даражага етганингизча қўлингизга қалам бериб, саводингизни чиқаргани одамнинг номи МУАЛЛИМ! Энди оқ-қорани таниб, мансаб курсисига миндингиз. Наҳот муаллимни шунчалар тепиб ўтасиз?

Онахон ва у кишининг тўрт нафар муаллимдан иборат 11 жонлик оиласи қачонгача қийналиб, тиқилиб яшайди?»

Бу саволга жавоб кутамиз.

Яна бир масала. Онахон давлатга қарашли уйда яшар эканлар. Ваҳоланки, Президентимизнинг 1990 йил 13 ноябрдаги ўқитувчиларга қўшимча имтиёзлар белгиловчи Фармонига кўра бу уй белул тарзда у кишига шахсий мули қилиб берилиши керак. Аммо бу ҳақда ариза олиб борсалар: «Ўнинг пулларни тўлайсиз аввал», — деб жавоб қилишибди. Бу ўтироз юзасидан ҳам туман ижроқумидаги ўй-жойларни тасарруф этиш билан шуруулланувчи ўртоқлардан жавоб кутамиз.

Тўлқин ЕРҚУЛОВ.

«ШУЛ ЭРУР АЙБИМ МУҚИМИЙ»

ганимиз. Демак, бир оиласда тўрт нафар муаллим — мутахассис. Шунингдек, тўрт хоналик уйда оила рўйхатида: ота-онамиз, акам, мен укам онламиз билан,

Тўғри, бундай савдо улуг инқилоб «шарофати» билан кўплаб ўзбеклар бошига тушиди. Жой тақислиги боис қатор нокулайликлар юз бермоқда. Масалан, танишибилишларимизни меҳмонга чақириш зарур бўлиб қолса, қаерда меҳмон кутишини билмаймиз. Чунки ҳамма уйларда ётоқона жўзозлари, мебеллар қўйилган. 4 нафар меҳмон келадиган бўлса, ётоқона жўзозларини қўшнининг уйига ташиймиз. Буниси ҳам майли. Энг даҳшатлиси шундаки, коммунал шароитлардан исталган вақтда фойдаланиш учун истиҳола қўлламиш... Ахир, бу мусулмончиликда бандаси учун иснод-ку. Алам қиладигани, ҳам бордан, ҳам шаҳар ҳовлидан айрилиб, каталакдек ўйга тиқилиб, «ит ётиш, мирза туриш» турмуш кечираётганимиз. 70 йилдан бўён инсон омили, деб жар соламиз. Лекин ҳозирги кунда туман миқёсидаги қуий бўгин раҳбарларидан тортиб, жумҳурят миқёсидаги курси эгаларигача ишончимиз йўқолди. Сабаби, уй-жой олиш учун қарийб уч йилдан бери навбат кутиб, кирмаган ташкилотимиз, учрамаган мутасаддимиз кам қолди. Уларнинг жавобларидан айрим кўчирмаларни келтираман: (аризалар фа-

№ 83 Протокол общественно-жилищной комиссии № 4 от 17.02.1989 г. На 1.04.90 г. очередь стала 53».

«05.06.90 № 1003 ку.

...Решением исполнкома Октябрьского райсовета от 2.03.1989 г. за № 30/5—1 Вы принят на учёт для улучшения жилищных условий в льготную очередь учителей. По состоянию на 01.01. 1990 г. Ваша очередь за № 53.

Начальник

М. К. МУСАЕВ».

«21.06.91 № 747 ку.

Сизнинг уй-жой масаласи бўйича... йўллаган аризаниз... кўриб чиқилди... навбатингиз — 46...

Бошқарма бошлиги

М. К. МУСАЕВ».

Келтирилган кўчирмаларнинг аввали 2 таси туман ижроқумидан, кейинги Тошиқрокум уй-жой тақсимоти бошқармасидан келган жавоб хатларидан олниди.

Аввало бир нарсага ўтибор берсак.

5.07.89 йили 528-з рақами биринчи жавобда имтиёзли навбатга 84-рақам билан 2.03.89 йили олинганингизда ва ҳозирги кунда 66-ўринда эканлиги қайд этилган. Демак, 4 ой мобайнида навбат 18 тага сурилган. Кейинги жавобда 1.04.90 йилга келиб навбат 53-ўринга етгани 5.07.89 йилдан 1.04.90 йилгача 8 ой давомида 13 тага сурилган.

Азиз муштарилик! Ҳар

КУЛАСИЗМИ, ҚУЯСИЗМИ? ИЛТИФОТАЛИ ЎГРИ

— Демак мен ўғирламаганман динг. Ҳозир мана бу ёзувни эшишиб кўрмасиз, — терговчи шундай деб магнитофон тугмасини босди.

— Алло, бу Забиҳиддинми?

— Ҳа, ўзим, нимайди?

— Наимжон деган ошнан-

гизнинг зиёфатида ўтириб-

сиз, шундаймий?

— Тўғри. Кимсиз?

— Биз сизнинг уйингиздаги меҳмонлар. Эшигингизни бирор бузишга тўғри келди. Ҳа-фа бўлмайсиз эди, ишишим шунака. Унча кўп нарса оғанимиз йўқ, бирордар. Биздаям

инсоф бор. Озгина пул, тилла зўём, «Сониб магнитофони, олтин соатчангизни, келино-йимизнинг тилла тақинчоқларининг олдик, холос. Сира хафа бўлманд. Сиз топармон-тутармонси, тезда топасиз. Кийнаверманг, ўрни тўлиб кетади. Ҳайр соғ бўлинг».

— Бироннинг телефондаги гапини эшишиб гана ҳаққини бор! Одобдан эмас-ку бу!

— Мажбур бўлдик, уэр, — деди |кулиб терговчи.

Ўғри бошини қуин эгди.

Ғиёс КОМИЛОВ.

Эллиққалъа тумани ички нішлар бўлими биноси бундан иккى йил мұқаддам фойдаланишга топширилган.

— Айниқса, бинонинг ҳовлисида ичики ишлар ходимлари учун жуда жатта қулайлик тутдирди, — деди ИИБ бошлигининг оператири ишлар бўйича ўринбосари милиция майори Мақсудбек Жумамуродов. — Илгарилари 50-60 чақирим йўл босиб, отиш машқларини бажарип келардик. Эндиликда хоҳлаган пайтда ТИРда машқ қиласиз.

СУРАТДА: туман ички ишлар бўлими бошлигининг ўринбосари милиция капитани Одамбой Исмоилов (чапда) ЖКБ катта инспектори милиция катта лейтенант Сундатбой Матиевнинг нишонга қандай отганигин текширимоқда. Сайдулла БОБОЕВ олган сурат.